

Бібліографія.

Писання Івана Франка. IV. Молода Україна, ч. I. Провідні ідеї й епізоди. Видання укр.-руської Видавничої Спілки. Стор. VI+142. У Львові, 1910. Ціна 1 кор. 60 сот.

Під цим заголовком випустила львівська Видавнича Спілка новий томик публіцистичних творів Ів. Франка, серед яких центральне місце займає тут відома його праця „З останніх десятиліть ХІХ в.“, надрукована свого часу в „Л.-Н. Вістнику“.

Свідок і невідлучний учасник останніх десятиліть нашого літературного і громадського життя, д. Франко в своїх начерках дав надзвичайно цікаву, сильно й палко написану картину розвитку письменства і громадського життя, починаючи з 70-х років минулого віку. Перед читачем проходить ряд характерних постатів, змальованих тямущою й люблячою рукою; зібрано тут і чимало цікавих фактів, що збереглися в багатій на споминки пам'яті автора. Правда, ці нариси неможна назвати повною історією часу,—для цього їм не вистарчає напр., перш за все відповідного місця для самого автора їх, що таку визначну роль в нашому житті грав якраз за останні десятиліття. Єсть і деякі інші пропуски, які свого часу зазначив був у „Кіевской Старині“ небіжчик Грінченко. Та д. Франко, видаючи свої нариси, й не претендував на повну об'єктивність і цілковиту докладність історика. Зазначаючи цікавий процес розвитку усіми сторонами, пережитий на Україні протягом останніх 20-ти років (80—90 р.р.), д. Франко завважає: „може він діждеться свого історика більш об'єктивного і з ширшим поглядом, ніж може бути один із діячів тої доби. От тим то я можу дати тільки деякі матеріали для такого будучого історика, можу нашкіцувати поодинокі фази того процесу радше способом мемуариста і так, як вони представляються мені тепер, по 20 літах, коли многе тоді неясне прояснилося, многе, що тоді збуджувало пристрасти, тепер пережилось і давно похоронене; не одно, що тоді вважалося метою, тепер являється тільки милевим стовпом на безкінечнім шляху людського розвою“ (стор. 17—18). З цих слів автора ми бачимо, як сам він дивиться на свої нариси і чого од їх сподіватись може читач. Нема тут, знов кажемо, повної й об'єктивної історії, зате єсть живий і цікав й переказ свідка й учасника недавнього життя,—переказ, що помагає часом уяснити собі минуле далеко краще, ніж томи сухих архивних матеріалів. Живчик живого життя б'є з кожної сторінки талановитих нарисів д. Франка і це надає їм великої ваги. З інтересом перечитає всякий нариси д. Франка і кожному вони дадуть цікаві факти, оригінальні спостереження, ясно змальовані постаті, розбуджуючи разом з тим і загальний інтерес до такої цікавої доби в нашому минулому, як були ті „останні десятиліття“.

До цієї центральної статі в четвертому томику творів д. Франка додано ще кілька дрібніших. Цікавіших з них „З кінцем року“—міркування й дезидерати автора з приводу нашого громадського життя в середині 90-х років. Взагалі серед давніх публіцистичних праць д. Франка, розкиданих по старих виданнях, не одна ще знайдеться така, що її інтерес не обмежується біжучою хвилиною. Можна побажати, щоб усі такі статі як-найшвидче були зібрані й передруковані на потребу новіших поколінь, яким важко або й неможливо добути такі видання, як „Світ“, „Народ“, „Життя і Слово“, то що, де ті праці колись друкувалися. Там вони лежать мертвим капіталом, який як найшвидче треба ввести в оборот нашого сучасного життя.